

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

TMUN 2023 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ

HAZIRLAYAN: Balca Deren Tengiz

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

İÇİNDEKİLER

Genel Sekreterin Mesajı.....4

Komitenin Tarihçesi ve Yapısı.....5

Gündem 1- Küresel ısınmaya bağlı artan sıcak hava dalgalarının insan ve toplum üzerine etkileri ve alınabilecek önlemler

Problemin Tanımı.....5

Kavram Sözlüğü6

Problemin Önlenmesi Yolunda Yapılan Çalışmaların Tarihçesi

.....6

Problemin Tarihçesi ve Zaman Şeridi.....7

Problemin İnsan ve Toplumsal Yapıya Etkisi.....9

Problemin Güncel Durumu.....10

Bildiri Teklifinin Yanıtlaması Gereken Sorular.....11

Araştırma Önerileri.....11

Kaynakça.....12

Gündem 2- Küresel ısınmanın etkisiyle çevrede gerçekleşen bazı değişimler sonucu ortaya çıkma potansiyeli olan yeni virüslerin araştırılması ve incelenmesi

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Problem Tanımı.....	13
Kavram Sözlüğü.....	13
Problem Tarihçesi ve Zaman Şeridi	14
Problem İnsan ve Toplumsal Yapıya Etkisi.....	15
Problem Güncel Durumu.....	15
Problemde Rol Oynayan Aktörler.....	16
Bildiri Teklifinin Yanıtlaması Gereken Sorular.....	16
Araştırma Önerileri	16
Kaynakça.....	17

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Sevgili Delege,

21-22-23 Ocak 2023 tarihlerinde gerçekleştirilecek olan TAKEV Model Birleşmiş Milletler Konferansı'nın üçüncü resmi oturumunda yönetim ekibimiz adına sizleri ağırlamaktan onur duyuyoruz. Geçmiş yıllara dayanan deneyimlerimizin, bu yılki TMUN'u unutulmaz bir deneyim hâline getirmek için bize gerekli deneyimi sağladığına inanıyoruz ve bu üç günü sizlerle paylaşacak olmaktan mutluluk duyuyoruz.

TMUN'23'ün yönetim ekibi olarak zorlu ve düşündürücü gündem maddelerimizle tüm katılımcılar için ufuk açıcı bir konferans ortamı yaratmayı amaçlıyoruz. Çalışkan ve özverili akademik ekibimiz, güçlü bir tutkuya sahip oldukları konular üzerine yoğunlaşarak güncel ve geniş kapsamlı komite ve gündem maddelerini ortaya çıkardı. Konferansımızda düşündürücü Genel Kurul Komitelerinden dinamik krizlere kadar uzanan 9 komitemiz arasından delegelerin ilgi alanlarına uygun bir komite bulacaklarına gönülden inanıyoruz.

Çalışkan delegelerimizden yenilikçi fikirler görmeyi dört gözle bekliyor ve tüm katılımcıların modern dünya problemlerine yeni bir bakış açısı kazanmış olarak konferanstan ayrılmalarını umuyoruz.

Saygılarımla,

Doğa Naz Kuzucu

TMUN'23 Genel Sekreteri

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

KOMİTENİN TARİHÇESİ VE YAPISI

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP);1972 yılında Stokholm'de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı'nda, Birleşmiş Milletler'de (BM) çevre sorunlarını küresel boyutta ele alacak uluslararası bir organın kurulmasına karar verilmesiyle BM Genel Kurulu'nun 2997 sayı ve 15 Aralık 1972 sayılı kararıyla, BM'ye bağlı bir “program” olarak oluşturulmuştur. UNEP'in merkezi Nairobi, Kenya'dadır ; ayrıca altı bölge ofisi ve çok sayıda ülke ofisi vardır. “UNEP Yönetim Konseyi” 58 üye ülkeden oluşacak biçimde kurulmuştur. Birleşmiş Milletler örgütleri arasında çevre alanında koordinasyonu sağlamak üzere “Çevre Koordinasyon Paneli” oluşturulmuştur. 1977 yılında yürürlükten kaldırılan söz konusu Panel, 2000 yılında “Çevre Yönetim Grubu” adıyla yeniden hayata geçirilmiştir.

GÜNDEM MADDESİ 1-Küresel ısınmaya bağlı artan sıcak hava dalgalarının insan ve toplum üzerine etkileri ve alınabilecek önlemler

PROBLEMİN TANIMI

Küresel ısınma ve iklim değişikliği son zamanların en popüler gündem maddelerinden birisidir. Bunun sebebi ise iklim değişikliğinin yer yüzeyindeki yaşamı tehdit eden en büyük tehlike olmasıdır. Modern insan türü; Dünya üzerinde şu ana kadar geçirdiği yaklaşık 350.000 yıllık tarihinin, özellikle son 250 yılında çevreye giderek artan bir şekilde zarar vermektedir. Sanayi Devrimi ile birlikte artan üretim,sera gazı salınımı ve fosil yakıt kullanımı bu süreci hızlandırmaktadır. İklim değişikliği sonucu artan yıkıcı doğal afetler ve ani sıcaklık değişimleri insan yaşamını doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Bu sorunun BM ülkeleri tarafından detaylıca değerlendirilmesi ve yeterli önlemlerin hızlıca alınması gerekmektedir.

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

KAVRAM SÖZLÜĞÜ

Sera etkisi: Bir gezegenin atmosferinden gelen radyasyonun, gezegenin yüzeyini normalden daha yüksek bir sıcaklığa ulaştırarak ısıtması sürecine denir.

Antropojen bozkır: İnsanlar tarafından orman örtüsünün tahrip edilmesi sonucu oluşan bozkırlara verilen isimdir.

Fosil yakıt: Fosil yakıt veya mineral yakıt, hidrokarbon ve yüksek oranlarda karbon içeren doğal enerji kaynağıdır. Kömür, petrol ve doğalgaz; bu türden yakıtlara başlıca örneklerdir. Ölen canlı organizmaların oksijensiz ortamda milyonlarca yıl boyunca çözülmesi ile oluşur.

Biyolojik Çeşitlilik: Bir ekosistem, biyom veya tüm Dünya'da bulunan yaşam formlarının çeşitliliğidir.

Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi: Rio Konferansı'nda ortaya çıkan sonuçların takibi ve ülkelerin ve ilgili paydaşların Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşma çabalarının uyumlu hale getirilebilmesi için 26 Ağustos - 4 Eylül 2002 tarihleri arasında, Johannesburg'da "Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi" gerçekleştirilmiştir.

Paris Antlaşması: Paris Anlaşması, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında, iklim değişikliğinin azaltılması, adaptasyonu ve finansmanı hakkında 2015 yılında imzalanan, 2016 yılında yürürlüğe giren bir anlaşmadır.

PROBLEMİN ÖNLENMESİ YOLUNDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN TARİHÇESİ

Birleşmiş Milletler Çevre Koruma Programı(UNEP) ;1972 yılında Stokholm'de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı'nda kurulduğu günden bu yana Rio de Janeiro'da gerçekleştirilen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı(1992), Johannesburg'da düzenlenen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi(2002) ve Dünya Zirvesi(2005) gibi uluslararası çevre konferanslarıyla gelişmiş ve güçlenmiştir.

1988'de BM Çevre Programı (UNEP) ve Dünya Meteoroloji Örgütü tarafından Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) kurulmuştur. Küresel iklim değişikliği konusunda

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

çalışmalar yapmak üzere oluşturulan IPCC'nin asıl amacı; insan kaynaklı iklim değişikliği, muhtemel etkileri ve alınması gereken önlemleri incelemektir.

3-14 Haziran 1992 tarihlerinde Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde toplanan BM Çevre ve Kalkınma Konferansında imzaya açılan ve 21 Mart 1994 tarihinde yürürlüğe giren "Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi" hükümetlerarası düzeyde iklim değişikliğine yönelik ilk çevre sözleşmesi niteliğindedir. Bu sözleşme kapsamında 1997 yılında imzalanan Kyoto Protokolü ve 2015 yılında imzalanan Paris Antlaşması daha somut hedefler içermektedir.

UNEP, kurulduğu günden bugüne kadar *Nesli Tehlike Altındaki Bitki ve Hayvan Türlerinin Uluslararası Ticaretine ilişkin CITES Sözleşmesi (1973)*, *Vahşi Hayvanların Göçmen Türlerinin Korunmasına ilişkin Bonn Sözleşmesi (1979)*, *Ozon Tabakasının Korunmasına ilişkin Viyana Sözleşmesi (1985)*, *Ozon Tabakasını İncelten Maddelere ilişkin Montreal Protokolü (1987)*, *Tehlikeli Atıkların Sınırötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne ilişkin Basel Sözleşmesi (1989)*, *Biyoçeşitlilik Sözleşmesi (1992)*, *Belirli Tehlikeli Kimyasalların ve Pestisitlerin Uluslararası Ticaretinde Ön Bildirime ilişkin Rotterdam Sözleşmesi (1998)*, *Biyo Güvenlik Kartagena Protokolü (2000)*, *Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stokholm Sözleşmesi (2001)* gibi önemli çevre sözleşmelerinin gelişiminde rol oynamıştır.

Küresel ısınmanın insan ırkının geleceğini giderek daha fazla tehdit etmesiyle Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın çalışmaları da önem kazanmaktadır.

PROBLEMİN ZAMAN ŞERİDİ

Küresel (kara ve su) yüzey sıcaklığının; 1880 ile 2012 yılları arasında 0,85 °C'lik artış gösterdiği (0,65 °C'den 1.06 °C'ye) ölçülmüştür. Yeryüzüne yakın atmosferde depolanan enerjinin okyanuslara iletildiği anlaşılmıştır. Bu da buzulların erimesine, kıtalar ile atmosferin ısınmasına yol açmaktadır.

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Küresel İklimlendirme ve Sürdürülebilirlik - Haliç Çevre Danışmanlık

Küresel ısınmanın en belirgin etkileri kutuplarda görülmektedir. 1950-1990'lı yıllar arasında 67 buzul üzerinde yapılan çalışmalarda, buzulların her yıl ortalama 48 cm incelendiği belirlenmiştir.

Biyolojik çeşitlilik ve ekolojik sistemler son yüzyılda küresel ısınmayla birlikte hiç olmadığı kadar zarar görmüştür. Aynı zamanda yaşam alanlarının tahribatına yol açan doğal afetlerin 1960'lı yıllara göre günümüzde 3 kat fazla olduğu görülmüştür.

Sıcaklık artışının; IPCC (Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli) tarafından 2007 yılında yayınlanan bir raporda, % 90 oranında insan faaliyetleri tarafından kaynaklandığı ifade edilmektedir.

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Küresel ısınmanın Sanayi devrimi ile beraber artan beşeri sebepleri:

a) Fosil yakıt kullanımı ve sera gazı salınımı:

Fosil yakıtların yakılması sonucu havadaki oksijeni kullanarak oluşan kimyasal tepkime sonucunda CO₂ gazı açığa çıkar. Bu durum da doğada sera gazı salınımına neden olur.

20 ve 21. yüzyılda dünya çapındaki teknolojik gelişmelerle, fosil yakıtlardan elde edilen enerjiye olan ihtiyaç artmaktadır. Özellikle petrolden elde edilen benzin, dünya çapında ve bölgesel olarak büyük çatışmaların ana sebebi haline gelmektedir.

2017 yılında dünyada birincil enerji kaynaklarının %34'ü petrol, %28'ü kömür, %23'ü doğal gaz olmak üzere %85'i fosil yakıtlar oldu. Fosil yakıtların yakılmasıyla net olarak havaya 10.65 milyar ton CO₂ salındığı araştırılmıştır.

b) Ormansızlaşma ve antropojen faaliyetler:

Sanayi devrimiyle beraber kentleşmenin artması orman tahribatı ve patojen faaliyetlerin en önemli sebeplerinden biridir. Dünya Bankasına göre, 1990 ve 2016 yılları arasında dünyada 1,3 milyon kilometrekarelik orman yok oldu. Amazon yağmur ormanlarının ise son 50 yılda yaklaşık yüzde 17'si yok edildi.

c) Endüstriyel Tarım ve Hayvancılık

Biyolojik çeşitliliğin yok olmasının ve çevre kirliliğinin önde gelen sebeplerinden ormansızlaşma, endüstriyel tarım ve hayvancılık; insan kaynaklı sera gazı emisyonuna sebep olan eylemler arasında fosil yakıt kullanımından hemen sonra gelmektedir. Hayvancılık ve tarım alanları için ağaçların yok edilmesi sebebiyle gerçekleşen emisyon yılda yaklaşık 0,65 gigaton CO₂e kadardır.

PROBLEMİN İNSAN VE TOPLUMSAL YAPIYA ETKİSİ

İklim değişikliği sonucu çevrede gerçekleşen değişimler insanların ruhsal ve fiziksel sağlığını önemli boyutlarda etkilemektedir.

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Zaman zaman gerçekleşen sıcak hava dalgaları kalp-damar, beyin-damar ve solunumsal ölümleri tetiklemektedir. Yüksek sıcaklıktan kaynaklı rahatsızlıkların en hafif biçimi, dolaşım sisteminin kan basıncını koruyamaması ve beyne oksijen ulaştıramaması sonucu oluşan bayılmadır.

İklim Değişikliğinin en önemli sonuçlarından biri de ekstrem hava olaylarıdır. Kasırga, hortum, seller, kuraklık vs. çoğu zaman ölümlere, yaralanmalara, göçlere ve yetersiz beslenme gibi sorunlara ortam oluşturmaktadır. Sri Lanka'da 2004 yılında gerçekleşen tsunami sebebiyle sahil kesimindeki çocukların %14-39'unda post-travmatik stres bozukluğu gözlenmiştir.

2020 yılında Çin'in doğusunda bulunan Jiangxi eyaletinde meydana gelen selden 5,2 milyondan fazla insan etkilenmiştir. Kasırgaların gözlemlenmeye başladığı 1960'lardan bu yana ilk kez, 2016 ile 2019 arasında peş peşe 4 yıl 5. Kategori kasırgalar yaşanmıştır. Şimdiye kadar Atlantik'te yaşanan 26 adet 5. Kategori kasırganın beşi 2016 yılından sonra gerçekleşmiştir. Atlantik'in yanı sıra Pasifik'te de son 10 yılda rekor şiddette kasırga ve tayfunlar gözlemlenmiştir. 1960'larla kıyaslama yapıldığı zaman son 10 yılda doğal felaketlerin sayısının üç katına çıktığı görülmektedir.

İklim değişikliği; toplumun sağlık açısından yeterliliğini belirleyen “güvenli içme suyu, yeterli gıda ve güvenli barınak” koşullarını etkilemektedir. DSÖ'ye göre; 2030-2050 yılları arasında, iklim değişikliğinin neden olduğu yetersiz beslenme, sıtma, ishal ve sıcak stresi sonucu, her yıl 250.000 artan ölüm beklenmektedir.

Hava kirliliği tahmini yıllık 7 milyon ölümden sorumlu tutulmaktadır. Hava kirleticileri başlıca; solunum fonksiyonlarında bozulma, solunum sistemi hastalıklarında artış, kronik solunum sistemi ve kalp hastalığı olan kişilerde hastalık alevlenmelerini kolaylaştırma, kanser insidansı ve erken ölüm insidansında artış olarak rol oynar.

PROBLEMİN GÜNCEL DURUMU

2015 Paris Antlaşması'nda hedeflenen, küresel sıcaklık artışını 1,5°C ile 2°C'nin altına sınırlamaktı. Bunun için ülkelerin 2030 yılına kadar sera gazı emisyonunu yıllık 30 gigaton azaltması gerekiyor. Gerekli çözümler mevcut ancak şu anda atmosfere daha fazla emisyon giriyor ve bu durum gezegeni güvende tutmayı zorlaştırıyor. 1990'dan beri Çin, Hindistan,

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Brezilya başta olmak üzere çoğu ülkede emisyon oranı artarken; Amerika, Rusya, Japonya ve bazı ülkelerde ise azalmıştır. UNEP, sıcaklık değişimini 1,5°C sınırının altında tutacak kadar emisyonları azaltma potansiyeline sahip “Enerji, Endüstri, Tarım-Yemek & İsrar, Doğa Temelli Çözümler, Ulaşım ve Kentleşme” olmak üzere altı sektör belirledi ve bu sektörlerle yönelik alınan kararların tüm ülkeler tarafından uygulanması ve geliştirilmesi gerekmektedir.

PROBLEMDE ROL OYNAYAN AKTÖRLER

- Küresel ısınmanın Dünya'nın şu anki en büyük problemi olması sebebiyle tüm ülkelerin aktif olarak sorunla ilgilenmesi gerekmektedir.
- DSÖ(Dünya Sağlık Örgütü)
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi
- Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF)

BİLDİRİ TEKLİFİNİN YANITLAMASI GEREKEN SORULAR

- Küresel ısınmanın en önemli sebebi olan sera gazı salınımını önlemek için nasıl kararlar alınabilir?
- Orman tahribatı, tarım ve kentleşme faaliyetleri nasıl kontrol altına alınabilir?
- Doğal afetlerden etkilenen özellikle gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelere nasıl yardım edilebilir?
- Dünya'da çevre bilincinin oluşması için ne gibi adımlar atılmalıdır?
-

ARAŞTIRMA ÖNERİLERİ

Küresel Isınmayla beraber gelen sorunların araştırılması, buna sunulan çözüm önerilerinin bulunması ve yeni çözüm önerilerinin geliştirilmesi için;

- [Temsil ettiği ülke]'nin küresel ısınmadaki rolünün ve olumsuz etkilerinden toplumun nasıl etkilendiğinin araştırılması

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

- [Temsil ettiği ülke]'nin çözüm sürecinde sağladığı katkıların araştırılması tavsiye edilir.

KAYNAKÇA

- “İklim değişikliği”Wikipedia, Wikimedia Foundation
https://tr.wikipedia.org/wiki/İklim_değişikliği
- “UNEP Climate Action Note: Data you need to know” <https://www.unep.org/explore-topics/climate-action/what-we-do/climate-action-note/state-of-climate.html>
- “Küresel Isınma ve İklim Değişikliği- Cemal Seçkin AKSAY , Osman KETENOĞLU , Latif KURT ” Dergipark
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/214946>
- “İklim Değişikliği”- WWF
https://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/iklim_degisikligi_ve_enerji/iklim_degisikligi/
- “Enerji kullanımının küresel ısınmaya etkisi ve önleyici politikalar-H.Naci BAYRAÇ” Dergipark
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/113309>
- Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP)
<https://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-cevre-programi.tr.mfa>
- “UNEP- UN Environment Programme”
<https://www.unep.org/>
- “İklim değişikliğinin sağlık üzerine etkileri- Ebru OLGUN EKER”
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1413770>
- “Climate Change” WHO
https://www.who.int/health-topics/climate-change#tab=tab_1
- “Paris Antlaşması”
https://tr.wikipedia.org/wiki/Paris_Anla%C5%9Fmas%C4%B1

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

GÜNDEM MADDESİ 2- Küresel ısınmanın etkisiyle çevrede gerçekleşen bazı değişimler sonucu ortaya çıkma potansiyeli olan yeni virüslerin araştırılması ve incelenmesi

PROBLEMİN TANIMI

Yeryüzündeki sıcaklık artışının sonuçlarından buzulların erimesi, iklim dengesindeki rolünün sarsılmasının yanı sıra başka tehditleri de ortaya çıkarmaktadır. Geçirdiğimiz pandemi döneminin ardından toplumu daha çok endişelendiren, buzulların erimesiyle gün yüzüne çıkabilecek saklı virüslerdir. Bunun yanında Amazon ormanları vb. tahribatıyla ortaya çıkabilecek hastalıklar da endişe konusudur. Bu ortaya çıkabilecek hastalıkların, bilim insanları tarafından incelenmesi ve potansiyel pandemilerin engellenmesi gerekmektedir. BM ülkelerinin bu konuda bilim insanlarına ve araştırmalara destek olmak amacıyla harekete geçmesi gerekmektedir.

KAVRAM SÖZLÜĞÜ

Patojen: Patojen, hastalığa neden olan her türlü organizma ve madde. Her türlü organizmaların işleyişini ve hücre bütünlüğünü bozan yapılar için kullanılır.

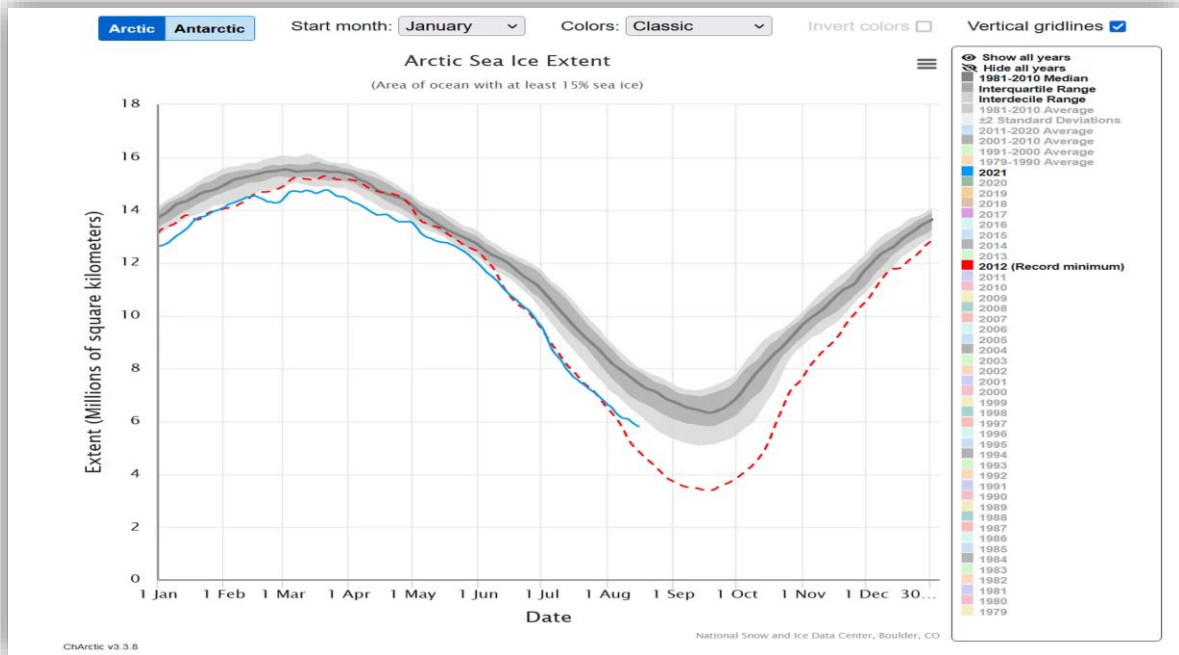
TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Permafrost: Sürekli donuk halde bulunan bölge.

Zombi virüsler: Permafrost bölgelerde korunmuş olan ve yeniden yayılması olası virüslerdir.

PROBLEMİN ZAMAN ŞERİDİ

Arktik Okyanusun'da bulunan Arktik Buzulları gezegenin iklim dengesinin önemli faktörlerinden biridir. Normal koşullarda bu buzullar gelen ışığın %80'ini geri yansıtırken yazın ve küresel ısınmayla beraber eriyen buzullar gelen ışığın okyanus tarafından %90'ının emilmesine sebep olur. Bu, Dünya'mızın ısıyı daha fazla tutmasına sebep olur.

Evrin Ağacı-Buzulların Erimesi

Gri bölge 1981-2010 yılları ortalama buz kalınlığını gösterir. Kırmızı çizgi, 2012 yılında yaşanan minimum seviyedir. Mavi çizgi, 2021 yılında ölçülen buz kalınlığıdır. 2021 yılı da rekor bir erime eğrisi takip etmektedir.

Bunun yanı sıra soğuk bölgelerde örneğin Grönland'ın üzerinde yaşayan ve eski dönemlerde ortaya çıkan virüslere yakalanan insanların veya hastalık taşıyan bazı hayvanların günümüzde birtakım virüslerin tekrar ortaya çıkmasına sebep olabileceği düşünülüyor. Permafrost bölgelerde yaşayan insanların gömülmesi veya hayvanların donması sonucu taşıdıkları patojenler ve virüsler asırlar boyu korunabilmiştir. Küresel ısınmanın etkisiyle buzulların erimesiyle bu potansiyel hastalıklar ün yüzüne çıkar. Son yüzyılda birçok bilim insanı permafrost bölgelerinden elde edilen virüs ve patojenler laboratuvar koşullarında çoğaltmaya

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

yönelik deneyler yürütse de şu ana kadar başarılı bir sonuç elde edilememiştir. Ancak şüphe yine de bilim camiasında etkilidir. Çünkü başka hayvanlar arasında çıkan bir salgın hastalığın da insanlara bulaşabileceğine işaret eden bir çalışma bulunmaktadır. Bu araştırma, fok balıklarında ortaya çıkan “Fok parmağı” isimli hastalığın donmuş bir fokun erimesiyle insana bulaşmış olabileceğini göstermektedir.

Potansiyel hastalıkların bir başka kaynağı olarak tropik ormanlar sunulmaktadır. Küresel ısınmayla daha sık çıkan yangınlar veya insan kaynaklı tahribatlar sebebiyle bu ormanlar büyük zarar görmektedir. İnsanların bu bölgelere yerleşmesi veya tarım aktivitelerinin başlatılması sonucu burada daha önceden oluşan bakteri veya virüslerin yeni bir salgına sebep olması gelecekte çok daha olası görülmektedir.

Kaynakların tüketilmesi özellikle yoksul ülkelerin sağlık konusunda büyük darbeler almasına sebep olur. Bu yüzden virüslerin ortaya çıkması ve yayılması da çok büyük tehlike arz etmektedir.

PROBLEMİN İNSAN VE TOPLUMSAL YAPIYA ETKİSİ

Yakın dönemde bütün Dünya'nın etkilendiği Covid-19 virüsü toplumsal açıdan büyük değişiklikler yaratmıştır. Böylece etkili bir virüsün ardından insanların, potansiyel hastalıklar konusunda endişeleri oldukça artmıştır. Özellikle birçok insanın ve medyanın küresel ısınmanın diğer etkilerinin yanında ortaya çıkabilecek virüslerle yakından ilgilenmesi çok önemli bir göstergedir. Bu konu hakkında insan hem psikolojik hem de fiziksel açıdan hassas bir noktadadır. Tam olarak bu yüzden bilim insanları da bu konuda çalışmalar yürütmeli ve devletler de problem daha ortaya çıkmadan önüne geçebilmelidir.

Buzullar ve ormanlar iklim düzeninde önemli görevlere sahiptir, zarar görmeleri çevrede büyük problemlerin oluşmasını beraberinde getirir. Çevrede meydana gelen bu problemler su ve gıda sorunlarına sebep olur. Özellikle gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde su ve gıda sıkıntıları sebebiyle yeni hastalıklar ortaya çıkar veya mevcut hastalıklar artar. Bağışıklık sistemi, örneğin kuraklık veya sıcak hava dalgalarının yol açtığı yetersiz beslenme nedeniyle zayıflar ve hastalıklara karşı daha duyarlı hale gelir. Aynı şekilde yine aşırı hava koşullarının neden olduğu stres de hayvanların yanı sıra insanların bağışıklık sistemini zayıflatabiliyor.

PROBLEMİN GÜNCEL DURUMU

2022 yılının buzullar konusunda endişe verici bir yıl olduğunu söylemek doğrudur. Bu yıl buzulların yaklaşık %6'sının yani 3 milyon metre küpünün eridiği kaydedilmiştir. Ayrıca World Resources Institute (WRI) tarafından yayınlanan rapora göre 2018 yılında dünya genelinde 12

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

milyon hektar tropikal ormanlık alan yok oldu. Bunun önlenmesi adına BM ülkeleri çalışmalarını hızlandırmalıdır.

Araştırmacılar 800'ün üzerinde bilimsel araştırmayı inceleyerek bulaşıcı hastalıkların yüzde 58'inin iklim değişikliği nedeniyle daha da vahim hale geldiğini tespit etti. Üç binden fazla bireysel vakada bu yönde bir bağlantı olduğu kanıtlanmıştır. Araştırmaya göre, incelenen 375 hastalıktan 160'ı sıcaklık, 121'i sel, 71'i fırtına, 81'i kuraklık ve 43'ü de ısınan denizler nedeniyle daha olumsuz bir seyir izledi. BD'deki Georgia Üniversitesi'nden araştırmacılar 2020 yılında yaptıkları bir bilimsel çalışmada, 2050 yılına kadar 1,3 milyardan fazla insanın, zika virüsünün yayılabileceği bölgelerde yaşayacağı uyarısında bulunmuştur. Çeşitli bulaşıcı hastalıkların daha kolay yayıldığı aşırı sıcak bölgelerde 700 milyondan fazla insanın bulunacağı öngörülmektedir.

PROBLEMDE ROL OYNAYAN AKTÖRLER

- Dünya Sağlık Örgütü(WHO)
- DHHS (Department of Health and Human Services Victoria)
- Tüm ülkeler

BİLDİRİ TEKLİFİNİN YANITLAMASI GEREKEN SORULAR

- Buzulların erimesinin sebeplerinin araştırılması ve engellenmesi yönünde nasıl kararlar alınabilir?
- Tropik ormanların tahribatının engellenmesi yönünde ne gibi önlemler alınabilir?
- İklim krizi, çevre sorunlarıyla ortaya çıkabilecek hastalıkların araştırılması konusunda bilim insanları nasıl desteklenebilir?
- Buzulların ve tropik ormanların zarar görmesiyle iklimin dengesinin daha çok bozulmasının sonucu olan hastalıkların azaltılması konusunda ne gibi çalışmalar yapılabilir?

ARAŞTIRMA ÖNERİLERİ

Küresel Isınmayla beraber potansiyel hastalıkların araştırılması, buna sunulan çözüm önerilerinin bulunması ve yeni çözüm önerilerinin geliştirilmesi için;

- [Temsil ettiği ülke]'nin küresel ısınmadaki rolünün ve olumsuz etkilerinden toplumun nasıl etkilendiğinin araştırılması
- Potansiyel virüsler hakkında yapılan bilimsel incelemelerin araştırılması tavsiye edilir.

TMUN'23 ÇEVRE VE SAĞLIK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

KAYNAKÇA

- “Arktik Buzulları neden önemli? Bu buzullar erirse ne olur? - Çağrı Mert BAKIRCI ”
Evrin Ağacı
<https://evrimagaci.org/soru/arktik-buzullari-neden-onemli-bu-buzullar-erise-ne-olur-18892>
- 2018'de 12 milyon hektar tropikal orman yok edildi – Euronews
<https://tr.euronews.com>
- “İklim değişikliğinin sağlık üzerine etkileri- Ebru OLGUN EKER”
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1413770>
- “Climate Change” WHO
https://www.who.int/health-topics/climate-change#tab=tab_1
- “Paris Antlaşması”
https://tr.wikipedia.org/wiki/Paris_Antla%C5%9Fmas%C4%B1
- “İklim değişikliği bulaşıcı hastalıkları körüklüyor-DW”
<https://www.dw.com/tr/i%CC%87klim-de%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi-bula%C5%9F%C4%B1c%C4%B1-hastal%C4%B1klar%C4%B1-k%C3%B6r%C3%BCkl%C3%BCyor/a-62790084>